

Notació musical II

Codi: 100653

Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2500240 Musicologia	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Bernat Cabré Cercós

Correu electrònic: bernat.cabre@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Coneixements musicals mínims equivalents al Grau Professional de Conservatori. Edició de partitures amb aplicacions professionals (preferentment Finale o Sibelius).

És molt recomanable haver cursat prèviament Notació musical I i tenir aprovades les assignatures de llenguatge musical.

Objectius

L'assignatura té el propòsit de proporcionar als estudiants els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a la lectura, transcripció i interpretació dels diferents sistemes de notació musical dels segles XV i XVI. Aquesta assignatura complementa *Notació musical I* i té la seva continuació lògica en l'assignatura optativa *Notació musical del Barroc*.

Competències

- Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música i les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.
- Demostrar un nivell suficient de coneixement del llenguatge i la teoria musicals històrics i actuals, incloent-hi els rudiments de l'harmonia i el contrapunt, per abordar amb propietat l'estudi de les composicions.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Vincular els coneixements adquirits amb la praxi musical, col·laborant amb els intèrprets a través de l'anàlisi i la contextualització dels diferents repertoris, tant els relacionats amb la música històrica com amb les diverses manifestacions de la música contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir facilitat en la lectura a vista, amb finalitats musicals pràctiques.
2. Aplicar en la praxi musical els diferents models de notació musical.
3. Comunicar per escrit, amb correcció, precisió i claredat argumentals i terminològiques, els coneixements adquirits, tant en l'àmbit de l'especialització com de la divulgació musicals.
4. Dialogar amb els intèrprets musicals sobre la teoria i la praxi musical.
5. Distingir històricament els diferents sistemes de notació musical.
6. Familiaritzar-se amb les edicions de música antiga.
7. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
8. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
9. Identificar els principals sistemes d'escriptura de la música occidental, vocals i instrumentals (segles X-XVII).
10. Integrar els coneixements adquirits en l'elaboració de textos sintètics i expositius adequats a l'àmbit comunicatiu acadèmic i d'especialització.
11. Redactar projectes crítics de contingut musicològic, ordenats i planificats de manera eficient.
12. Transcriure els principals sistemes d'escriptura de la música occidental segons les convencions de la notació i l'edició modernes.
13. Utilitzar amb propietat el vocabulari relatiu a la paleografia musical.

Continguts

Tema 1 transversal: Teoria (Al llarg del curs s'introduiran criteris editorials generals per a la transcripció i edició de música de antiga com també els fonaments teòrics de la música del Renaixement.)

Tema 2: Notació mesurada blanca, o buida, dels segles XV i XVI.

Tema 3: Tabulatures instrumentals (I): Instruments de corda pinçada i fregada.

Tema 4: Tabulatures instrumentals (II): Instruments de tecla.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Estudi de la matèria de l'assignatura	25,5	1,02	
Sessions presencials	37,5	1,5	1, 2, 6, 4, 9, 8, 13, 5, 12
Tipus: Autònomes			
Lectura de la bibliografia recomanada	20	0,8	
Realització dels exercicis de transcripció	40	1,6	9, 13, 5, 3, 12, 7

Els blocs temàtics es desenvoluparan a partir de classes teòriques i pràctiques on es transcriurà a notació musical contemporània els fragments i peces musicals proposades al Campus Virtual de l'assignatura.

L'alumnat haurà de resoldre satisfactòriament els exercicis de transcripció que s'encarreguin com a deures del curs. Aquests es realitzaran seguint els estàndards d'edició de música històrica, s'editaran amb aplicacions professionals (Finale o Sibelius, preferentment), i s'hauran de lliurar dins els terminis establerts.

Notació musical II requereix una dedicació no inferior a tres hores dos dies a la setmana, així com el maneig de la bibliografia bàsica recomanada. Si bé no és obligatòria, sí que és altament recomanable l'adquisició del manual de Willi Apel *The Notation of Polyphonic Music 900-1600*, Cambridge: The Mediaeval Academy of America, 1961 (5a ed.). (Traducció francesa: *La Notation de la musique polyphonique*, Sprimont: Mardaga, 1998) com a suport a la docència de l'assignatura.

En cas de confinament s'adequarà la docència a la semipresencialitat o a la virtualitat. En aquest supòsit, els exercicis de curs s'hauran de lliurar de forma electrònica.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència, participació activa i exercicis del curs	30%	24	0,96	1, 2, 6, 4, 9, 8, 10, 13, 5, 3, 12, 7, 11
Prova de continguts teòrics	20%	1,5	0,06	6, 9, 8, 10, 13, 5, 3, 12, 7, 11
Prova de continguts pràctics	50%	1,5	0,06	9, 10, 13, 5, 3, 12, 7

Es proposa un sistema d'avaluació continuada que consistirà en la valoració ponderada de les següents activitats formatives:

- L'assistència i participació activa a classe (10% de la nota final).
- La realització dels exercicis de curs (20% de la nota final).
- Un prova de continguts teòrics (20% de la nota final).
- Dues proves parcials de continguts pràctics (50% de la nota final).

Aclariments a l'avaluació

- Per poder calcular la nota final de l'assignatura s'haurà d'aprovar els dos exàmens parcials independentment. Els exàmens parcials suspesos s'hauran de reavaluar a l'examen de recuperació.
- En cap cas es podrà aprovar l'assignatura amb el global dels exàmens suspès. Si s'obté una qualificació final superior a cinc (5) gràcies als exercicis de curs i/o a la participació a classe, sent la nota mitjana dels exàmens inferior a aquesta xifra, es suspendrà l'assignatura amb un quatre (4). En resum, es pot aprovar l'assignatura amb les activitats de classe suspeses, però no amb el global dels exàmens suspès.
- Si es suspèn la nota final provisional per la qualificació dels exercicis de curs caldrà recuperar aquesta activitat, o els seus continguts, a l'examen de recuperació.
- La participació i l'assistència a classe no són recuperables.
- No s'acceptaran treballs extraordinaris pel suspens o no lliurament de les activitats de curs i/o dels exàmens parcials en el temps i la forma establerts.
- Per poder optar a recuperació s'haurà d'haver realitzat els dos exàmens parcials i obtenir una nota mitjana mínima de tres (3).
- A l'examen de recuperació s'avaluaran únicament els continguts suspesos i es podrà assolir una qualificació màxima de sis (6).

- El dia i l'hora de la revisió dels exàmens seran comunicats a través del Calendari de l'Aula Moodle del Campus Virtual. En cas de confinament s'establirà un procediment de revisió dels exàmens a través de videoconferència.
- La no assistència o participació a classe, encara que sigui justificada, comportarà la pèrdua del 10% de la nota final.
- No es realitzaran exàmens individuals fora del dia i l'hora assignats per al conjunt del grup-classe llevat de casos de força major justificats documentalment.
- Serà considerat «no avaluable» l'alumnat que no hagi lliurat cap examen o exercici.

Avaluació única

S'informarà al campus virtual la data de la seva realització.

Constarà de:

- Prova de continguts teòrics, 45%
- Exercici de transcripció a notació moderna, 45%
- Exercici de transcripció a notació antiga, 10%

Bibliografia

Fonts secundàries

Bibliografia general

- APEL, Willi, [*The Notation of Polyphonic Music 900-1600, Cambridge \(Mass\): The Mediaeval Academy of America, 1961 \(5a ed.\)*](#). (Traducció francesa: *La Notation de la musique polyphonique*, Sprimont: Mardaga, 1998).
- APEL, Willi, *French Secular Music of the Late Fourteenth Century*, (Cambridge, 1950).
- BENT, Margaret, "Notation: 3. Polyphonic mensural notation, c1200 - 1500", *Oxford Music Online. Grove Music Online*.
- BUSSE BERGER, Anna Maria, *Mensuration and Proportion Signs. Origins and Evolution*, Oxford: Clarendon Press, 1993.
- CALDWEL, John, *Editing Early Music*, Oxford: Oxford University Press, 1985 (2a ed. 1995).
- CHEW, Geoffrey, "Notation: 4. Mensural notation from 1500", *Oxford Music Online. Grove Music Online*.
- CHEW, Geoffrey, "Notation: 5. Alphabetical, numerical and solmitation notations", *Oxford Music Online. Grove Music Online*.
- DEFORD, Ruth I., *Tactus, Mensuration, and Rhythm in Renaissance Music*, Cambridge UP, 2015.
- HOULE, George, *Meter in Music, 1600 - 1800: Performance, Perception and Notation*, Indiana UP, 1987.
- JACOBS, Charles, *Tempo Notation in Renaissance Spain*, NY: Institute of Mediaeval Music, 1964.
- QUEROL, Miquel, *Transcripción e interpretación de la polifonía española de los siglos XV y XVI*, Comisaría nacional de la música, 1975.
- ROCCO ROSSI, Francesco, *La notazione rinascimentale*. Libreria Musicale Italiana. Lucca, 2022.
- VENDRIX, Philippe, "La notation à la Renaissance", a *Histoire de la notation du Moyen Âge à la Renaissance*, Minerve, 2003.

Catàlegs

- Brown, Howard Mayer, *Instrumental Music Printed Before 1600: a Bibliography*, Cambridge: Harvard University Press, 1965.
- Fallows, David (ed.), *A Catalogue of Polyphonic Songs, 1415-1480*. Oxford: Clarendon, 1998.

Fonts primàries

Tractats musicals dels segles XV i XVI

- Aaron, Pietro, *Toscanello in musica*, Venècia: Bernardino de Vitali, 1531.
- Bermudo, Juan, *Comiença el libro llamado declaración de instrumentos musicales*, Osuna, Juan de León, 1555.
- Cerone, Pietro, *El Melopeo y maestro*, Nàpols: Iuan Bautista Gargano i Lucrecio Nucci, 1613.
- Duran, Domingo Marcos, *Sumula de canto de organo contrapunto y composición vocal, práctica y especulativa*, Salamanca: 1504.
- Espinosa, Juan de, *Tractado de principios de musica practica y teorica sin dejar ninguna cosa atras*, Toledo: 1520.
- Gaffurio, Franchino (Franchinus Gaffurius), *Practica musice Franchini Gafori Laudensis*, Milà: Ioannes Petrus de Lomatio, 1496.
- Heyden, Sebald. *De arte canendi*. Nuremberg: Johannes Petraeum, 1540.
- Martínez de Bizcargui, Gonzalo: *Arte de canto llano y contrapunto y canto de organo con proporciones y modos*. Burgos: Fadrique Aleman, 1511.
- Montanos, Francisco de, *Arte de musica theorica y pratica*, Valladolid: Diego Fernández, 1592.
- Tinctoris, Johannes, *Liber de Arte Contrapuncti*, Nàpols: 1477. Trad. anglesa: *The Art of Counterpoint* (A. Seay ed.) (MSD 5, 1961). Trad. italiana: D'Agostino, Gianluca, *Johannes Tinctoris. Proportionale Musices. Liber de Arte Contrapuncti*, Florència: Edizioni del Galluzzo per la Fondazione Ezio Franceschini, 2008.
- Zarlino, Gioseffo, *Le Istitutione Harmoniche*, Venècia: Antonio Gardano, 1558.

Cançoners

- *Cancionero musical de la Colombina* MS 7-I-28 (CMC) (ca. 1470).
- *Cancionero musical de Palacio* MS II - 1335 (CMP) (finals del segle XV - principis del XVI).
- *Cançoner de Barcelona* M454 (ca. 1530).
- *Cançoner d'Uppsala* o del Duc de Calàbria (Venècia, 1556).
- *Dijon Chansonniere* (ca. 1470).
- *Laborde Chansonniere* (s. XV).
- *Mellon Chansonniere* M91 (ca. 1470).
- *Medici Chansonniere* (1492-94)
- *Nivelle de la Chaussée Chansonniere* (s. XV).
- *Pixérécourt Chansonniere* (2a 1/2 del segle XV).
- Orfeó Català, Ms 5 (1490 - 1510).
- Oxford Manuscript (Gb - Ob MS Canon, Misc. 213) (principis del s. XV).
- *Wolfenbüttel Chansonniere* (1470 - 71).

Música instrumental

- Amat, Joan Carles, *Guitarra española y vándola en dos maneras de Guitarra, Castellana i Cathalana*, Girona: Joseph Bró (ca. 1761, reimpressió). (Ed. Facs. Monica Hall, Monaco: Chanterelle, 1980).
- Anònim, *Buxheimer Orgelbuch* (1450-60).
- Cabeçon, Antonio de, *Obras de musica para tecla, arpa y vihuela*, Madrid: Francisco Sánchez, 1578.
- De Baena, Gonzalo, *Arte novamente inventada pera aprender a tâger*, Lisboa: German Galhard, 1540.
- Dou[w]land, Robert, *Varietie of lute lessons*, Londres, 1610.
- Fuenllana, Miguel de, *Orphenica lyra*, Sevilla: Martín de Montedoca, 1554.
- Ganassi dal Fontego, Silvestro, *Regula Rubertina*, Venècia, 1542.
- Milan, Luys [Lluís del Milà], *Libro de Musica de vihuela de mano. Intitulado El Maestro*, València: Francisco Díaz Romano, 1535-36.
- Narváez, Luys de, *Los seys libros del Delphin de música de cifra para tañer vihuela*, Valladolid: Diego Hernández de Córdoba, 1538.
- Schlick, Arnolt, *Tabulaturen etlicher lobgesang und lidlein uff die orgeln un lauten*, Mainz, 1512.
- Spinacino, Francesco, *Intabolatura di lauto* (2 llibres), Ottaviano Petrucci, Venècia, 1507.

- Valderrábano, Enríquez de, *Libro de música de vihuela intitulado Silva de Sirenas*, Valladolid: Francisco Fernández de Córdoba, 1547.
- Venegas de Henestrosa, Luys, *Libro de cifra nueva para tecla, harpa y vihuela*, Alcalá d'Henares: Joan de Brocar, 1557.

Programari

Programari recomanat:

- Finale (<https://www.finalemusic.com/>)
- Sibelius (<https://www.avid.com/sibelius>)
- . Lilypond (<http://lilypond.org/index.ca.html>)

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt